

**FRANCESC
GISBERT**

LA RESISTÈNCIA LINGÜÍSTICA

**UN MÓN
DE LLENGÜES**

bromera **actual**

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

LLENGUES LLUNYANES, EXEMPLES PRÒXIMS

EL CANADÀ. EL DIA DE LA SAMARRETA TARONJA

- a) Per què s'enviava els infants amerindis a internats?
- b) Quin problema va generar la Llei de reubicació dels indis?
- c) Què explica la història de la samarreta taronja?
- d) Què era la tècnica de l'anell?
- e) Quina situació denuncia la revista *Survival* sobre els infants de l'Índia o l'Amèrica del Sud?
- f) Quines són les dues llengües de poder del Canadà? Quines són les llengües indígenes més parlades?

AUSTRÀLIA. LA TERRA NULLIUS DE LES 300 LLENGÜES

- a) Quina era la situació lingüística d'Austràlia quan arribaren els primers europeus? I ara?
- b) Quina anècdota s'explica sobre el capità Cook i el seu vaixell, l'Endeavour?
- c) Com comença a reviscolar el guugu, modernament?
- d) Què feren les tres velletes per a recuperar contes i cançons?
- e) Per què es deia que els parlants de guugu no es perdien mai?
- f) Què signifiquen les paraules *boodja* i *kaadadjian* en la llengua noongar?
- g) Què era la doctrina Neville que van patir pobles com els noongar?
- h) Què són les línies del cant per als noongar?
- i) Què va passar a Tasmània?
- j) Qui és Traganini?

En parella

Representeu aquesta situació comunicativa durant 4 minuts:

Persona A. Fa de iaio o iaia que parla una llengua australiana i posa impediments perquè el net o neta l'aprenja.

Persona B. Fa de net o neta i preguntarà per què no li han ensenyat a parlar aquesta llengua australiana. Demana que li parlen en ella per a començar a aprendre-la. Ha de donar arguments positius perquè el iaio o iaia acabe cedint a la seua pregària.

NOVA ZELANDA. QUAN DESPERTAREN, JA NO PARLAVEN MAORI

- a) Com comença la substitució lingüística del maori?
- b) Com va ajudar la selecció neozelandesa de rugbi a posar de moda el maori?
- c) Explica la campanya per a salvar el riu Whanganui i la relació amb l'ensenyament del maori.
- d) Explica el paràgraf final amb les teues paraules.

«Al cap i a la fi, les societats adormides, com les persones, necessiten una sacxada que les desperte. Sense el sotrac, el son pot ser etern. És la lliçó de la victòria del riu Whanganui. La protesta ecologista, per motius pràctics i concrets, va provocar una revolta cultural. Van ser les causes concretes, l'amenaça sobre un patrimoni que representava la font de vida tradicional i el lligam amb les arrels, el que punxà foc a les brases de la consciència de poble, a la necessitat de recuperar allò que ens fa poble, la llengua.

Ko te iwi te reo.
(‘El poble és la llengua’)

AMÈRICA DEL SUD. DE SENYOREJAR A LA MARGINACIÓ

- a) Explica la diglòssia del guaraní respecte al castellà i els àmbits d'ús d'un i de l'altre?
- b) Quines mesures podrien aplicar-se per a normalitzar l'ús del guaraní?
- c) Què significa que el quítxua és una llengua «silenciada» o «invisible»? És un prejudici lingüístic?
- d) Per què els parlants de quítxua tenen un sentiment d'inferioritat respecte al castellà? Quin nom rep aquest prejudici?
- e) Per què entra en decadència la cultura de Rapa Nui?
- f) Com estan intentant conservar el rapa nui? Per què és un símbol del futur de les llengües minoritàries?

En parella

Representeu aquesta situació comunicativa durant 4 minuts:

Voleu fer una campanya per a promocionar l'ensenyament d'una llengua ameríndia a l'escola i ampliar-ne els àmbits públics. En parelles, debateu les

idees per a fer aquestes llengües més conegudes i atractives per a tota la població.

LLENGÜES VEÏNES, CAMINS DISTINTS

EUSKALERRIA. EL VELL SUPERVIVENT

- a) Què és i quins territoris comprén Euskal Herria?
- b) Per què es va parlar basc a l'illa del Canadà de Saint-Pierre-et-Miquelon i a la costa d'Islàndia? Què és un «pidgin»?
- c) Quina era la situació de l'eusquera durant els anys 70 i 80 del segle passat?
- d) Com i per què ha millorat l'ús i coneixement del basc?

GALÍCIA. DOS-CENTS MILIONS DE GALLECS?

- a) Quants parlants té el gallec? I el portugués? Què significa que si formaren part del mateix estat, es considerarien la mateixa llengua?
- b) Quan comença la diglòssia del gallec i el castellà?
- c) Quins problemes sociolingüístics deuen tindre en comú un gallec i un valencià?

En parella

Representeu aquest debat durant 4 minuts:

Persona A. Marina és una dona de quaranta anys que viu a Euskadi. Només parla castellà i no li fa gràcia sentir eusquera en àmbits públics.

Persona B. La filla de Marina s'ha fet mestra, ha après la llengua i sí que està a favor de conèixer-la i parlar-la.

BRETANYA. ON SÓN ELS BRETONS?

- a) On es parla bretó i en quina situació es troba?
- b) Com arriba el bretó al continent? Quina importància té en literatura?
- c) Per què ha perdut tants parlants durant el segle xx?
- d) Com s'ha introduït a l'ensenyament?

OCCITÀNIA. QUAN LA HISTÒRIA ET GIRA L'ESQUENA

- a) Com va ser la Renaixença de l'occità en el segle xix?
- b) Quins problemes va tindre, sobretot, a partir dels segles xix i xx?
- c) Què són les calandretes? Quina importància tenen en la recuperació de l'occità?

ESCÒCIA. EL DILEMA DE SER O NO SER

a) Explica amb les teues paraules què és la «convergència de contacte» a partir d'aquest fragment?

«En el cas de l'escocés, les diferències respecte a l'anglès van començar a reduir-se a partir de l'annexió formal d'Escòcia (1707). N'era la llengua majoritària, amb tradició escrita i literària, a més de la llengua de la cort i la noblesa. D'ençà de la unió, assistim a una decadència progressiva, primer en els àmbits d'ús formals i entre les classes dirigents. Després, a mesura que l'anglès penetra en la societat escocesa, també ho fa al moll de l'idioma. És el que s'anomena, en sociolingüística, «convergència de contacte». La història la coneixem molt bé a casa nostra.»

b) Es produeix «convergència de contacte» entre valencià i castellà?

c) Quin problema comporta que molts escocesos pensen que parlen un dialecte de l'anglès?

En parella

Representeu aquesta situació comunicativa durant 4 minuts:

Persona A. Acabes d'arribar de viatge d'estudis al sud de França. Tens curiositat i vols aprendre un poc d'occità, però la gent, en notar que eres de fora, et parla directament en francès. Expliques a una persona nadiua que t'agradaria que et parlaren occità i per què.

Persona B. Eres una persona nadiua del sud de França. Saps parlar occità, però quan notes que algú és de fora li parles directament en francès. Dona a la persona A les raons per què ho fas i decideix si faràs algun canvi en aquest aspecte.

IRLANDA. UN PAÍS SENSE LLENGUA NACIONAL

a) Quan i com comencen els problemes per a l'irlandès?

b) En quina situació es troba quan Irlanda aconsegueix la independència el 1921?

c) Com comença la recuperació de l'irlandès?

EL MARROC. ENTRE L'ÀRAB I L'AMAZIC

a) Quina és la realitat lingüística del Marroc?

b) Quina situació sociolingüística viu l'amazic?

c) Què parla el poble sahrauí?

LLENGÜES RESSUSCITADES. EL PODER DE LA VOLUNTAT

AMÈRICA DEL NORD. EL WAMPANOAG O LA DONA QUE SOMIAVA

- a) Què anunciava la profecia dels wampanoag?
- b) Què somiava Jessie? Com va descobrir el significat del somni? Què va fer?
- c) Quins problemes hagué d'afrontar per a reviscolar el wampanoag?
- d) Per què creus que Jessie va tindre tant d'interés per recuperar la llengua dels seus avantpassats?

HAWAII. CRIM AL PARADÍS

- a) Per què va deixar d'usar-se el hawaia?
- b) Per què els hawaiians van estar d'acord a substituir la seua llengua per l'anglès?
- c) Per què va sobreviure una xicoteta comunitat a l'illa prohibida?

ISRAEL. UNA LLENGUA ANTIGA PER A UN ESTAT NOU

- a) Què va passar a l'hebreu durant la diàspora?
- b) Per què volgueren recuperar-lo?
- c) Què és la revernacularització?

MAN. L'ILLA DEL TRESOR

- a) Per què va desaparéixer el manx?
- b) Per què s'està intentant reviscolar?

LLENGÜES DE CONVIVÈNCIA, MODELS DE TOLERÀNCIA

SUÏSSA I BÈLGICA. EL BILINGÜISME IDEAL?

- a) Quina és la situació sociolingüística de Suïssa? Què en diu el marc legal?
- b) I a Bèlgica?

ÀFRICA CENTRAL. LA LLENGUA FRANCA

- a) Per què el suahili és llengua franca?
- b) Quina és la situació lingüística més habitual a l'Àfrica?
- c) Explica el significat d'aquest refrany africà:

«Cada terra, una gent; cada gent, una parla; cada parla, un nou camí. Com més parles, més camins».

SUD-ÀFRICA. EL CAMÍ DE LA IGUALTAT?

- a) Quina situació sociolingüística es vivia a l'Àfrica del Sud en temps de l'apartheid?
- b) Quina solució va afavorir Nelson Mandela?
- c) Quina anècdota sobre la llengua narra la novel·la *Mandela i el general*?
- d) Què és el colonialisme mental?

L'ÍNDIA. UN ESTAT EN EQUILIBRI

- a) Quina és la situació sociolingüística de l'Índia?
- b) Quantes llengües acostumen a estudiar-se?

LLENGÜES DOMINANTS, MITJANS DE PODER

RÚSSIA. QÜESTIÓ D'IMPERI

- a) Quantes llengües conviuen a la Federació Russa?
- b) Hi ha igualtat pel que fa als drets lingüístics?
- c) Quina anècdota s'explica sobre la llengua udihe, de Sibèria?

FRANÇA. EL FRANCÈS ÉS LA NORME

- a) Quantes llengües es parlen a França?
- b) Com aconsegueix elevar-se el francès a llengua nacional?
- c) Posa exemples de la intransigència de l'estat francès amb les altres llengües?
- d) En quina llengua es vehicula l'ensenyament a les escoles Diwan, les ikastoles i la Bressola?

LA XINA. MIL MILIONS D'HABITANTS, NO DE PARLANTS

- a) El xinès és una sola llengua?
- b) Quina política lingüística segueix la Xina?
- c) Quina és la situació del Tibet?

ENGLISH... FOREVER?

- a) L'anglès ha sigut sempre una llengua important?

b) Com pot evolucionar l'hegemonia de l'anglès en el futur?

I NOSALTRES? QUAN PARLAR ÉS RESISTIR

a) La llengua té una bona salut?

b) Quina és la situació de la llengua al carrer i en l'àmbit familiar a les ciutats grans i mitjanes?

c) Com afecta la globalització a l'ús de les llengües?

d) Pensa quines altres mesures es podrien prendre per a integrar els nouvinguts i que aprenguen la llengua d'un territori en concret?

En parella

Poseu exemples que demostrin la importància de les idees i actituds següents a l'hora d'usar i parlar una llengua:

Compromís i consciència	
Empatia i multilingüisme	
Actitud proactiva	
Immersion lingüística a l'escola i contacte amb la llengua	
Unitat de la llengua i lligams entre els diversos territoris on es parla	
Treball en equip	

RECURSOS AUDIOVISUALS

- STATE LIBRARY OF QUEENSLAND, 2015, [*Keeping Traditional Language Alive - Guugu Yimidhirr*](#),
- ABC INDIGENOUS, 2019, [*Learning language with Aunty Irene*](#),
- CANADIAN GEOGRAPHIC FILMS, 2021, [*Returning home*](#).
- RTVE, 2005, *Els nous catalans*.
- ZEBA PRODUCCIONS, 2015, [*Què ens passa valencians?*](#)